



TOM-DEGETEL

Editura Ion Creangă





Copertă și ilustrații:
FRANCISC KALAB

TOM-DEGETEL

TEXT PRESCURTAT



Editura Ion Creangă
București, 1986



Pe vremea marelui rege Arthur trăia în Anglia un vrăjitor cu numele Merlin.

Acest vrăjitor vestit avea darul de a lua chipul orișicui. Și așa, porni într-un rînd la drum, sub înfățișarea unui biet calic. Sleit de oboseală, poposi la casa unui plugar și se rugă de găzduire.

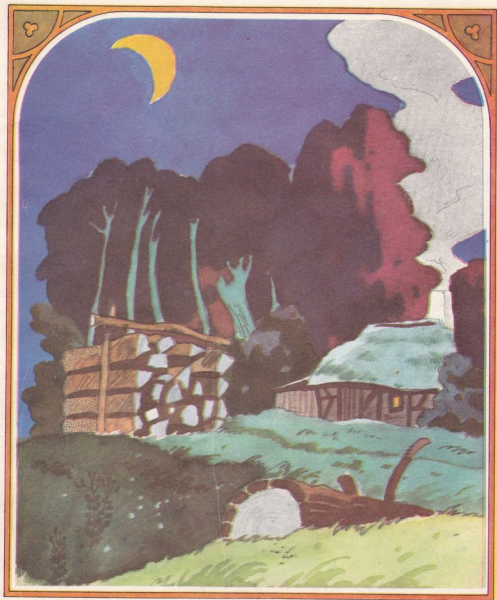
Țăranul îl primi pe vrăjitor cu dragă inimă, iar nevastă-sa — o femeie bună s-o pui la rană — îi aduse lapte într-o scafă de lemn și pîine neagră.

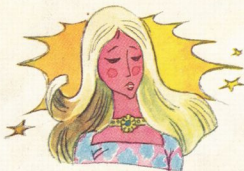
Se bucură Merlin văzînd ospitalitatea celor doi țărani, dar își dădu seama că au și o mare supărare. Și îi întrebă :

— Care vă este necazul ?

— N-ar fi pe lume femeie mai fericită decît mine — grăi gospodina cu lacrimi în ochi — dacă aș avea un fecior. Aș fi mulțumită și cu unul mai mic de statură, fie chiar cît degetul cel mare al tatălui său !

Merlin își închipui un băiețel mărunț ca un deget. Asta îl încîntă atît de mult pe vrăjitor, încît el se hotărî să îndeplinească dorința bieteii femei. Într-adevăr, nu peste mult



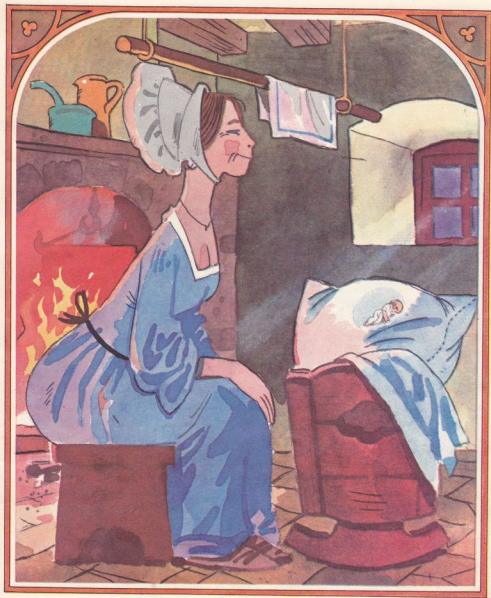


timp nevasta plugarului născu un fecior. Dar — mare minunăție ! — era la stat cît degetul cel mare al părintelui său !

Însăși împărăteasa zînelor își arată dorința de a vedea fărîmitura de băiețel. Ea intră în zbor pe fereastră, cînd mama ședea în pat și se desfăta adormindu-și odorul. Zîna îl sărută și îl boteză Tom-Degețel. Apoi chemă pe celelalte zîne și le porunci să încarce cu daruri pe finul său :

Pantalonași croiți din puful cel mai fin,
Hăinuța i-au cusut-o cu ac dintr-un ciulin,
Țesutu-i-au cămașă din sur păienjeniș,
Pe cap, i-au pus, drept șapcă, o foaie din frunziș ;
I-au meșterit cipicii din piei de șoarec murg.
Și-o mantie aurie cu luciu brandeburg,
Iar ciorăpiori din puf de vișine muntene,
Legati pe sub genunche cu fire lungi din gene.

Tom însă nu mai crescua ; rămase cît degetul cel mare al tatălui său, care avea mîna cea mai obișnuită din lume. În schimb, ajunsese cu anii un băiețel foc de isteț, care se apucă să facă fel de fel de pozne. Tom se juca cu ceilalți copii și,





dacă pierdea toți sîmburii săi de vișine, se strecura pe furiș în trăistuța tovarășilor săi, își umfla buzunarele cu sîmburi, apoi sărea pe nesimțite de acolo și urma jocul, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic.

Într-un rînd însă, tocmai pe cînd se furișa ca de obicei cu sîmburii furați dintr-o trăistuță străină, haț ! îl prinseră tovarășii asupra faptului.

— Aha, Tom, hoțomanule ! începu să răcnească stăpînul trăistuței. De acum am să știi cine-mi cărăbănește sîmburii de vișine. Acuși ai să plătești pentru toate isprăvile tale tîlhărești !

Și, în aceeași clipă, îi aruncă pe după gît frînghiuța trăistuței cu sîmburii de vișine și îl scutură atît de cumplit, încît toate osișoarele lui Tom trosniră. Degețel prinse a urla de durere și a se ruga să-i dea drumul, făgăduind că nu va mai fura cît va avea de trăit.

Peste cîteva zile mama lui Tom făcea o budincă. Feciorul vru să privească la toate pregătirile. Se cățără pe marginea covatei de lemn, dar lunecă și zbură de-a rostogolul drept în aluat. Maică-sa nu băgă de seamă nimic și îl puse pe Tom împreună cu aluatul într-un șervet, dîndu-i drumul într-un ceaun plin cu apă.





Aluatul lipi cu totul gura lui Tom, care nu mai putea scoate nici un strigăt. Cum apa era fierbinte, băiețelul începu să se zbată și să se zvîrcolească așa de tare, că maică-sa își zise: De bună seamă a intrat în budincă un duh necurat !

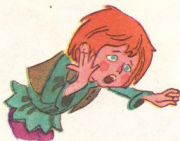
Și aruncă aluatul din ceaun în stradă.

Tocmai în momentul acela trecea pe lângă casa ei un spoitor sărac. El luă aluatul, îl băgă în traistă și își căută de drum. În cele din urmă, Tom izbuti să scuipe aluatul din gură și se porni pe urlat atît de cumplit, încît spoitorul se înspăimîntă de moarte, zvîrli bucata de aluat și o luă la sănătoasa. Budinca a căzut și s-a risipit, iar Tom ieși cu greu la lumină, tot plin de aluat, zbughind-o în goană spre casă.

Maică-sa se amări pînă în adîncul sufletului văzîndu-și odorul în halul acesta. Ea îl vîri într-o ceașcă de ceai, îl spală de aluat ; apoi îl sărută pe frunte și îl culcă în pătui.

Nu mult după aceea, mama lui Tom se duse odată în luncă, să mulgă vaca. Îl luă și pe băiețel. Sufla un vînt năprasnic. Și mama se temea ca vîntoasa să nu-i ia pe sus feciorul. De aceea îl legă cu o ață de un scai. Vaca văzu pe capul lui Degețel o șapcă din frunză de stejar și, vrînd s-o mănînce,





făcu vînt șepcii în gură împreună cu Tom și cu scaietele. În timp ce vaca mesteca scaiul, Tom se uita cu spaimă la măselele ei înfricoșătoare, temîndu-se ca nu cumva să-l mestece și pe dînsul. Atunci prinse a țipa în gura mare :

— Mămucă, mămucă !

— Unde ești, Tom, băiețelul meu scump ? îl chemă maică-sa.

— Aici, mămucă ! răspunse el. În gura Roșcatei.

Maică-sa izbucni în plîns, frîngîndu-și mîinile. Iar vacii nici nu-i trecea prin minte cine făcea gălăgie în gura ei. Deschise botul și îl aruncă pe Tom în iarbă. Mama avu noroc că își prinse din zbor fiul în pestelcă. Altfel s-ar fi lovit rău de tot. Femeia își ascunse băiețelul în sîn și porni acasă în goană de prăpădenia pămîntului.

Altădată, tatăl său îi făcu lui Tom un harapnic din paie de orz, ca să mîne cu el vitele. Așa că Tom porni cu harapnicul acesta la cîmp ; dar, din nenorocire, alunecă și se prăbuși pe o brazdă. Tocmai plutea pe deasupra un corb care îl înhăță pe Tom și zbură cu dînsul peste mare. Îl scăpă însă din cioc în apă.

În aceeași clipă un pește mare îl înghiți pe băiat, dar peste puțin timp niște pescari prinseră peștele și îl vîndură pentru





bucătăria regelui Arthur. Cînd îl curățiră, înainte de a-l pune la fiert, zăriră într-însul fărîmiturica de băiețel. Toți se minunară, iar Tom se simțea în al noulea cer de bucurie că își căpătase din nou libertatea. Îl duseră pe Degețel la rege, care îl făcu numaidecît piticul curții. În curînd, Tom ajunsese favoritul întregului palat. Desfăta cu soțiile sale nu numai pe rege și pe regină, ci și pe toți cavalerii Mesei Rotunde.

Se spune că regele Arthur, cînd se ducea undeva călare, îl lua adesea cu sine și pe Tom. Iar dacă se pornea o ploaie cu găleata, Degețel se ascundea în buzunarul mării-sale și dormea acolo pînă trecea ploaia.

Odată, regele Arthur îl întrebă pe Tom despre părinții săi : voia să știe dacă sînt și ei mărunței ca și Tom — și dacă o duc bine. Tom-Degețel răspunse că tatăl și mama lui nu-s mai mici de stat decît oricare dintre curteni, dar că trăiesc greu. Atunci regele îl duse pe Tom în vistieria unde își păstra banii, și îi îngădui să ia cît va fi în stare să poarte pînă la casa părintească. Bietul Tom sări într-un picior de bucurie. Aduse o punguță făcută dintr-o bășică de săpun și măria-sa îi puse în ea o monedă de argint în valoare de trei peni.

Nu i-a fost deloc ușor lui Degețel să ridice o sarcină așa de mare. Dar în cele din urmă izbuti să și-o arunce pe umăr

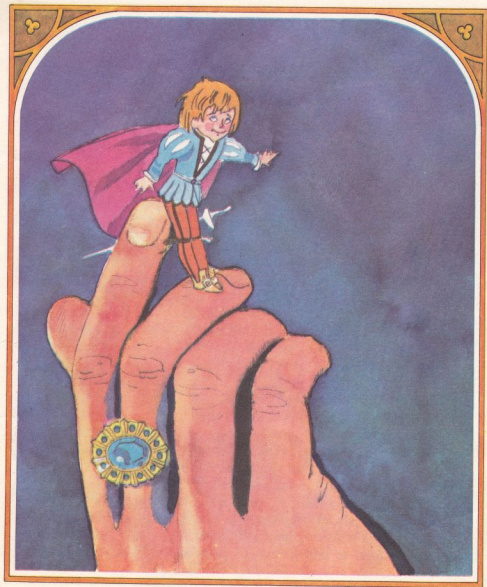




și purcese la drum. Cădea din mers de oboseală, fiind nevoit să se odihnească de vreo sută de ori ; dar, în sfârșit, după două zile și două nopți, ajunse cu bine la casa părintească. Mama îi ieși fuga în întâmpinare și îl aduse-n brațe în casă.

După un timp însă, Tom se întoarse din nou la curte. Trebuie să vă spun că îmbrăcămintea lui Tom suferise cumplit și de pe urma aluatului, și când nimerise în pîntecele peștelui. Dacă a văzut asta, mânia-sa a poruncit să i se facă un rînd de haine noi, iar în loc de cal să i se dea un șoarece, ca Degețel să umble călare, cum îi șade bine unui cavalier.

Croitori vreo șase, de la curți măiestre,
Au lucrat cu artă costumașul lui,
Cămeșuici din aripi de lăcuste-albastre,
Cizme pentru trapul iepelor buiastre,
Cu tureci din pielea galbenilor pui.
Bold avea drept spadă, cu vîrf subțirel,
Iar trăpaș năvalnic un sur șoricel,
Călărea în goană fără frică el —
Cavalerul vajnic, bravul Degețel.





Încântătoare era priveliștea, cînd Tom astfel dichisit — și călare pe un șoricel — pleca cu măriasa, la vînătoare, împreună cu toți curtenii, care se prăpădeau de rîs cum se iveau Tom pe trapașul lui semeț.

Regele Arthur îl îndrăgi foarte mult pe acest băiețaș iscusit și porunci chiar să i se meșterească un jilț micuț, ca Degețel să șadă într-însul la masă cu măriasa. Ba mai comandă pentru Tom un castel de aur înalt de-o șchioapă, cu ușa largă, de un țol. Îi dăruie și o caleașcă, înhamată cu șase șoriceii la ea.

Dar regina fierbea de ciudă, văzînd cîtă cinste i se dă lui Tom și se hotărî să-l piardă. Se plînsese regelui că mărunțelul cavalier se obrăznicise cu dînsa.

Măriasa trimise numaidecît după Tom. Dar Degețel știa prea bine că îl amenință minia reginei și se ascunse într-o căsuță pustie de melc. Stătu acolo mult și bine ; mai-mai să moară de foame. Cînd îndrăzni să-și arunce ochii afară, văzu lingă tainița lui un fluture mare și frumos. Tom se apropie tiptil de dînsul, îi sări în spate și fluturele îl ridică în văzduh. El zbură din copac în copac și din poiană în poiană, iar în cele din urmă se întoarse la castel. Atunci regele și toți curtenii se năpustiră să-l prindă, iar Tom, care nu se





putu ține de fluture, se prăbuși drept într-o stropitoare cu apă. Era cît pe ce să se înece, bietul de el !

Regina dădu peste Tom și văzu negru înaintea ochilor. Ceru să i se taie capul. Îl virîră pe Tom-Degețel într-o capcană de șoareci, în așteptarea caznei.

Dar o pisică băgă de seamă că mișcă ceva în cursă și începu s-o zgreaptăne cu ghearele. Strică zăvorașul și îl eliberă pe Tom.

Tom recîștigă bunăvoința măriei-sale, dar nu-i fu sortit să se bucure mult timp de viață. Într-o bună zi se năpusti asupra lui un paing uriaș. Cu toate că Tom apucă numaidecît sabia și se luptă ca un viteaz, totuși paingul îl ucise cu răsufierea lui veninoasă.

Luncă-n țărînă spada din mînuțele lui slabe.

Regele Arthur și toți curtenii se întristară foarte din pricina morții băiețașului. Curtea luă doliu, iar pe mormîntul lui Degețel puseră un prea frumos monument de marmură albă, în care era săpată următoarea inscripție :





Aice doarme Tom — și toți îl plîng,
Căzut în luptă cruntă c-un paing.
E mort, vai ! Sufletu-i acum e-n cer
A fost un brav curtean și cavaler,
Învîgător la-ntreceri orișicînd,
Să-l fi văzut pe-un șoarec galopînd !
Rîs, bucurie aducea-n castel —
De-aceea îl jelim pe Degețel.
Bociți, și nu vă rușinați de plîns,
Că ochișorii lui pe veci s-au stîns !





Lector MARIETA NICOLAU-PLĂMĂDEALĂ
Tehnoredactor KLARA GALIUC
BUN DE TIPAR 7.II.1986. Apărut 1986
Coli de tipar 3

Întreprinderea Poligrafică „Oltenia” — Craiova
Cd. 324

